

КРИЗА В БЪЛГАРСКАТА АРХИТЕКТУРА

заменен с теоретика и изследовател на историческото наследство арх. Христо Генчев, към който се присъединиха и други български специалисти. Повечето от тях не знаеха английски и тъй като обяснителните записки не бяха преведени - те просто не разбираха представените проекти, което е недопустимо и същевременно показателно за тоталната дезорганизация и нехайство при журирането. При обявяването на резултатите негоумявахме защо председателят на журито г-н Генчев бе сконфузен и изнервен и не пожела да покаже и коментира проектите, а за всеобщо очудване декларира, че конкурсът не е архитектурно-градоустройствен, а цели само възстановяването на сакралното пространство около църквата! Но как го възстановяват в премираните проекти? Като блокират изцяло автомобилното движение, изкопават и разкъсват площада с огромни кратери, в които разполагат съгласно теоритичните разработки на главния журьор арх. Хр. Генчев бутафорни имитации на древно-римски колониади, а автентичната археология е унищожена чрез разполагането на подземни паркинзи! По-дълбоко дълбоко не сме достигали в съвременната ни архитектурна история - измислихме чалгата като музикален жанр, после я пренесохме в архитектурата, а сега вече и в градоустройството! Да не говорим за етика и морал. Разбирам любовта на г-н Генчев към архитектурното наследство, на което е посветил живота си, но ако иска да прави възстановка на антична Сердика, то нека да я изгради извън града в тематичен парк от типа на „Дисниленд“, а не да руши оскъдното централно градско пространство, както вече бе направено около ЦУМ. Ако бъде намерена стойностна археология, то нека тя да бъде изложена в подземно ниво под площада, а самият площад да се предостави в неговата цялост и единство за разнообразни социални, културни и рекреативни дейности на столичани! Така е записано в програмата и критериите, но те са грубо потъпкани при журирането. Смесът на всеки конкурс е да се отсее най-доброто и да се даде шанс на най-достойния кандидат. Поради многобройните нередности при провеждането на конкурса и скандално слабите резултати, единственият изход е той да бъде анулиран и да се организира наново с ясно дефинирана програма, ефективна и прозрачна организация, като бъде привлечено авторитетно и компетентно международно жури.

Българите сме индивидуалисти, а архитектите - още повече и ако има виновни за тази тежка кризисна ситуация, то е редно всички ние колективно да поемем отговорност. В продължение на години мълчахме, когато пред очите ни се извършваха безброй нередности, а понякога и участвахме в тях. Нужно е постепенно да се обновят всички институции и законодателства, свързани със строителството и архитектурата и именно младите архитекти трябва да поведат непримирима битка за това. Наложително е да се създаде нова неправителствена организация, която да спомага за доброто и прозрачно организиране на архитектурните конкурси и това ще бъде от решаващо значение за подобряване на жизнената ни среда. България е една от най-красивите страни в Европа като природа и архитектурно наследство, но за жалост съвременната ни архитектура и градоустройство са на отчайващо ниско ниво и всички български архитекти сме длъжници и носим отговорност за това. Скандалът с конкурса на площад „Света Неделя“ е разтърсващ звън на камбана, който трябва да ни накара да вземем съответните мерки, като дадем възможност на многобройните ни таланти да изградят качествена и хармонична архитектурна среда и превърнат София в Европейска столица на XXI век!

Голямата криза, парализирала обществото ни през последните години е не само финансово-икономическа и политическа, но също така духовна и морална. В областта на архитектурата тя става все по-осезаема, придобивайки застрашителни размери и форми: некомпетентност, недействащи институции, ширеща се бюрокрация и корупция, остаряла и понякога абсурдна нормативна база, предрешени и провалени конкурси. Това е тъжната картина на българската архитектура през 2013 година! Малкото сгради, които се строят днес, са с ниско качество, а младите таланти са принудени да търсят все по-често изява в чужбина. Шера бюрократи са се окопали на ръководните си постове и за всички е ясно, че те отгавна не вършат обществено полезна дейност, а преследват само лични интереси.

Конкурсите са мощно и изпитано средство за постигане на качество в архитектурата, но при условие, че са добре организирани, като програма и критерии, а също и като подбор на честно и компетентно жури. Пример за това е конкурсът за спортно-развлекателния център „WallToria“ в София, в който преди няколко месеца участваха над 300 колектива, при перфектно международно журиране и организация и резултатите бяха блестящи. За жалост, точно обратното се случи с далеч по-важния за столицата конкурс за архитектурно-градоустройствено решение на площад „Света Неделя“. Той бе бойкотиран от по-голямата част от колегията, заради неясната програма и пропуски в организацията. Най-скандално бе, че обещаното международно жури, начело със световно известният архитект Даниел Либекинг, въобще не се състоя, а той бе